

מעטא עמיקתא

גליון ר"כ / פרי במדבר / היתשעיה
קהילת "חניכי הישיבות", רמות ב'

האם מותר להתקלה במים חמים ביו"ט

א. עשיית מלאכת אוכל נפש ביו"ט. ב. מתוך שהותר לצורך הותרה שלא לצורך. ג. לחם מים לצורך רחיצת ידיו ורגליו. ד. לחם מים לצורך רחיצת כל גופו. ה. רחיצת תינוק. ו. הדין בזמנינו. ז. מים שהוחמו מערב יו"ט.
ח. כשהמים הוחמו מאליהם. ט. כשכונסים מים קרים לתוך הדוד. י. רחיצה במרחץ.

א. עשיית מלאכת אוכל נפש ביו"ט

מבואר **במגילה** (י:): דמלאכה שהיא לצורך אוכל נפש מותרת ביו"ט כמו שכתוב "אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם וגו'". ועיי' הבערת אש לצורך בישול ביו"ט שריא, וכמו"כ הוצאה מרשות לרשות שריא, כמבואר **ברמב"ם** (יו"ט פ"א ה"א-ד), **בשו"ע** (סי' תצה סע' א, סי' תקיא וסי' תקיח סע' א) ו**במ"ב** (שם סי' א).

ב. מתוך שהותרה לצורך הותרה שלא לצורך

ואמרו חז"ל **בש"ס ביצה** (בב) דמתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך, ולדעת **השו"ע** (סי' תקיח סע' א) דאף ללא צורך יו"ט כלל שרי מה"ת, אלא דאסרו חכמים כל שאין בה צורך קצת (וכ"כ **בביאור הלכה** (שם ד"ה מתוך) אליבא דהשו"ע). אולם דעת **המ"ב** (שם סי' א ובה"ל סי' תקג סע' א ד"ה ביו"ט) דאף מדאורייתא לא הותרה אלא במקום דאיכא צורך קצת. ועיי' עוד בזה בגליון קמ"א.

אלא דכבר פסק **המגיד משנה** (יו"ט פ"א ה"ד) ולאחריו **המ"ב** (סי' תקיח ס"ק א) ועוד פוסקים, ד"מתוך" נאמר על מלאכת הוצאה, הבערה, שחיטה, אפיה ובשול שהם מלאכות השייכות לאוכל נפש. דאף דכתיב אך אשר יאכל לכל נפש הוא וגו', קבלו חז"ל דהכונה לאותן מלאכות הרגילות להעשות לצורך אוכל נפש אפי' אם עתה אין כונתו לצורך אכילה התיירה התורה. (והארכנו בזה בס"ד בגליון קע"ו).
יש לדון, האם מותר להתרחץ ביו"ט במים חמים, והאם שרי אף לחמם מים לצורך זה.

ג. להחם מים לצורך רחיצת ידיו ורגליו

והנה תנן **בביצה** (כא): בית שמאי אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אפי' היו ראויים לשתייה ובית הלל מתירין ועושה מדורה ומתחמם כנגדה. וכתב **הר"ן** (יא) ד"ה מתני' לא) דטעמא דשרו הני תרי מילי (לפי בית הלל) משום דמתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך (ביצה יב). וכן פסק **השו"ע** (סי' תקיא סע' ב). ועיי' **במ"ב** (סי' א).

ד. להחם מים לצורך רחיצת כל גופו

ויעויין **בריי"ף** (ביצה יא) ברי"ף) שכתב דזדוקא חמין לרגליו הוא דשרו בית הלל אבל כל גופו לא, כדמוכח בשבת (לח).

וכ"כ **התוס'** (ביצה כא: ד"ה לא) דלכל גופו אסור, דדבר השוה לכל נפש בעינן וזה אינו ראוי אלא לבני אדם מעווננים, אבל ידיו ורגליו שווה לכל נפש. וכתב **המגיד משנה** (פ"א ה"ז) דאפי' אינו רוחץ כל גופו בבית אחד אלא אבר אבר אסור כדאיתא בשבת (מ). וכן פסק **השו"ע** (סי' תקיא סע' ב). ועיי' **במ"ב** (סי' א) שהביא טעמו של התוס'. [ועיי' **ברע"א** (שבת לו:)] ו**בגר"ז** (סי' תקיא אות א) אמאי לא אמרינן דיחמם מים לצורך פיו"ר, ויוסיף עליהם מים מתחלה לרחיצת כל הגוף, דהרי מותר להרבות כמבואר לקמן. ועיי' עוד בזה **בשש"כ** (פ"ד הגה כט).

ועיי' **בחזון יחזקאל** (ביצה פ"ב ה"ו בחידושים) שפירש דהיינו טעמא דאינו חשיב דבר השוה לכל נפש, מפני שרחיצת כל גופו אינה נצרכת כל יום, משא"כ רחיצת פניו ידיו ורגליו שהרגילות לרחצם כל יום. [וכן פירש **הגרנ"ק שליט"א** (חוט שני יו"ט פט"ו אות א). אולם **הגרשז"א זצ"ל** (שלחן שלמה סי' תקיא ס"ק א) כתב שאף דבר שאינו נצרך כל יום בכלל דבר השוה לכל נפש הוא. ועיי' **בפ"ב** (סי' א) טעם אחר לאסור. ועיי' **בשש"כ** (פ"ד הגה כה)].

והנה לפי דבריהם יוצא דאיסור זה הוא מהתורה, וכמו"כ **הר"ן** (יא) ד"ה לא) אליבייהו. אולם דעת **הרמב"ם** (יו"ט פ"א ה"ז) והגאונים דהוא מדרבנן. וכתב **השער הציון** (סי' תקיא ס"ק ט) דאיכא נפקא מינה בזה, דלפי התוספות אסור להחם אפילו לצורך חולה שאין בו סכנה, ולהרמב"ם שרי. [ולענין לרחוץ כל גופו במים צוננים ביו"ט, כתב **בשש"כ** (פ"ד אות א) שדינו כמו בשבת שהנהו אסור במבואר בתורה"ד תבא בש"ך ביו"ט סי' קצ"ו ו**במ"ב** (סי' שכו ס"ק א). אלא דעיי' **באר לציון** (פ"ה אות ב) דבני ספרד לא נהגו לאסור אף בשבת. ואף לדין דנהגים להחמיר בזה, נחי' פוסקי זמננו האם רחיצה במקלחת בכלל זה, דדעת החזו"א (שנה הלכות שם אות ו) והמנח"י (ח"י ס"ב) להחמיר. ודעת **הקצה"ש** (סי' קלו אות ח), **האג"מ** (חיד, עד-עה) ו**הבאר משה** (ח"י ס"ב) להקל, כי המנהג לאסור הוא בנחרות ובמקואות שוכנס לתוכן, אבל לא נהגו לאסור גם ברחיצה דשפיכת מים על גופו. אלא שעיי' באג"מ שם דמ"מ יש להחמיר בלא צער, עיי'. ועיי' עוד **בשש"כ** (שם) שכת' שאם נוהר שלא להרטיב חלקי הגוף המכוסים בשערות אין משום מנהג זה].

ה. רחיצת תינוק

וכ"ז לענין רחיצת גדול, אולם לענין קטן כתב **המרדכי** (ביצה סי' תרפ) דרבינו יהודה כתב דמותר לרחוץ תינוק קטן כדאיתא ביומא (נח) דתינוקות מותרין ברחיצה וסיכה ביום הכפורים דכל מידי דאית ביה רביא דלתינוק לא גזרו ביה רבנן וצ"ע כי נראה לי דלא גזרו על תינוק לרחוץ אבל אסור לגדול לעשות הבערה לצורך שום רחיצה, דהא אין שוה לכל נפש, עכ"ל. וכן פסק **הרמ"א** (סי' תקיא סע' ב) דמותר לרחוץ תינוק במים שהוחמו בהיתר עיי' ישראל ביו"ט, אבל מ"מ אסור לחמם לצרכו, אפי' עיי' אינו יהודי. וכתב **המ"ב** (סי' יג) דהיינו טעמא כי לכמה פוסקים הוא איסור דאורייתא, ברחיצת כל הגוף אינו שווה לכל נפש, ועיי' עכו"ם הוא שבות, ואפי' לדעת הסוברים דהוא איסור דרבנן עיי' שבות דאורייתא, מיהו במקום חולי קצת יש להתיר, עיי' [ש"ך **בערוה"ש** (שם אות ה) דמא דאסרין לחמם מים לתינוק זהו כשאיין הכרח כ"כ להתינוק, אבל אם יש הכרח פשיטא שמותר בעצמו לחמם בשבילו דלענין התינוק הוה שוה לכל נפש. אולם מהמ"ב הנ"ל שהתיר עיי' נכרי במקום חולי קצת משמע דלא כהערוה"ש. אלא שהעירוני דדברי המ"ב צ"ע שהרי מצינו **לרמ"א** (סי' שכה סע"ג ו) וסי' רעו סע"ג) א) דסתם קטן דינו כחולה שאין בו סכנה, ועל כן מותר לעשות עבורו מלאכות דאורייתא על ידי גוי ומלאכות דרבנן בשינוי אף על ידי ישראל. ו**בשער הציון** (שם אות לו) מבואר דכל הצרכים שלו מותר לעשות בשבילו דדינו כשאר חשאב"ס דהותרו כל צרכיו (למר כדאית ולמד כדאית ליה כמבואר לעיל). וא"כ אמאי החמיר אף במקום שבות דשבות].
ומ"מ כתב **הרמ"א** שם דכשצריך למים לבשל או להדיח, מותר להרבות בשבילו. וכתב **המ"ב** (סי' יד) בתנאי שלא יוסיף מים בקדרה לאחר שהעמיד אותה על האש רק שיקח מתחלה כלי גדול.

ועי' **במ"ב** (שם סי' יח) דלענין תינוק גם לדעת הסוברים דמים שהוחמו בערב יו"ט אסור לרחוץ בהם כל גופו, מ"מ מקילין ביו"ט יותר מבשבת, ומותר לרחוץ אפילו בחמין שהוחמו ביום טוב, וכ"כ בחמין שהוחמו מעי"ט. אכן בתינוק שאין מורגל כ"כ אף בימי החול ברחיצת כל הגוף אפשר דאף בהוחמו מעי"ט יש להחמיר, ולעת הצורך בודאי יש להקל.

ו. זהו בזמנינו

וכל זה בזמננו, אולם בזמנינו יש לדון להתיר אף לחמם מים לרחיצת כל הגוף, דדרך העולם אפילו אלו שאינם מעווננים להתרחץ כל יום ועכ"פ כמה פעמים בשבוע, ונמצא ד"שווה לכל נפש להתרחץ כל יום".
וכ"כ הגרשז"א זצ"ל (שלחן שלמה סי' תקיא סע' ב סי' א), אלא דלמעשה נשאר בצ"ע בזה. וכן פסק להחמיר בזה **הגרנ"ק שליט"א** (יו"ט פט"ו סי' א ופ"ב סי' ב).

[המשך בעמוד הבא]

עבודת המועדים חג השבועות וההכנה אליו

כתב בספר החינוך (מצוה שו) **"ונצטוו למנות ממחרת יו"ט ראשון של פסח עד יום נתינת התורה, לחרואת בנפשנו החפץ הגדול אל חיוס הנכבד בלבנו, כעבד ישאף על זמנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחרות, כי המנין מראה באדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע לזמן החוה".**

הנה כבר עומדים אנו סמוך ונראה לחג השבועות יום מתן תורתנו, ואם בכל חג ומועד נצרכת הכנה רבה, על אחת כמה וכמה לחג השבועות שכל מהותו וענינו מכח ההכנה של ימי ספירת העומר.

ויש להביא מש"כ בספר "אוצר נחמד" להגר"ש דבליצקי שליט"א "חשוב ונחוץ מאד לקבוע עצמו בל"ג בימים אלה שמר"ח סיון, ג' ימי ההגבלה ובחג השבועות עצמו, להגות בעומק ועיון טוב בהלכות תלמוד תורה בטושו"ע יו"ד סי' רמ"ו, בהלכות ת"ת להגרש"ז (שו"ע הרב), וכן בלימודי חלק מאמרי היראה השייכות לת"ת בספר נפש החיים שער ד', ובספר חסון יהושע להג"מ יהושע הלר זצ"ל. באופן זה נוכל לקבל התורה מחדש על צד היותר נעלה.

נחוץ מאד גם לבקש על העלאת בלימוד התורה בימים אלה מר"ח סיון ובפרט בחג השבועות גופא, ע"י כוונה יתרה בברכת אבה רבה... וכן באומרו "האר עינינו בתורתך" יכוין שיאר ה' את עיניו בסודות התורה, וכן באומר ולא נבוש ולא נכלם ישפוך נפשו באמירת תיבות אלו על זרעו שלא יגרמו לו בושח וכלימה בעוה"ז ובעוה"ב... וכן ישתדל לכין היטב בברכת התורה בימים אלו. ובשומע תפילה יכוין לבקש על לימוד התורה והעלאתה ולאקמי גרסא בנוסח שיסדר לעצמו, וכנזכר באגרות חזו"א ח"ב סי' לו".

שבת שלפני שבועות - ערב שבועות

כתב בספר חמדת ימים (שבועות א) הובא באוצר נחמד להגר"ש דבליצקי "יום ערב שבועות צריך כל אדם להכין עצמו ולהוסיף בקדושה ויראת ה' כל היום כדי שתמצא קדושת יום הקדוש כסא ומושב אשר בו תמצא מנוח לכף רגליה, וערב שבועות הוא זמן תשובה פרטית לכל חטא אשר יחטא כל איש על כבוד התורה התמימה לפני בוא יום הדין הגדול והנורא ביום העצרת".

ובשנה זו שחל חג השבועות ביום א' בשבוע, ישנה נקודה מיוחדת משנים אחרות. ראשית, עצם מעלת השבת שלפני שבועות כבכל מועד, שהרי ידוע שכל השפעות השבוע נשפעים מכח השבת, וכמו שכתב בקונטרס בענין חג השבועות (עמ' קצט) "ביותר יש להתגבר בהכנות לקראת חג השבועות ביום שבת קדש שלפני מתן תורה, שהרי שבת איהו יומא דכולא שיתא יומין מינה מתברכין, וכל השפעות השבוע נקבעים ביום השבת שלפניו, ובשפ"א במדבר כתב - בשבת שלפני שבועות צריכין להכין לקבלת התורה". ובפרט בשנה זו שיום ערב חג הוא עצמו שבת קדש.

אך מלבד זאת, יש בזה מעלה מיוחדת של מעבר מקדושה לקדושה, מקדושת השבת לקדושת חג השבועות, ועצם שבת זו היא ההכנה הטובה ביותר לחג השבועות, להכנס מתוך קדושת השבת ישירות אל זמן מתן תורתנו. וידוע מה שהאריכו הספרים במעלה העצומה והמיוחדת של עסק התורה ביום שבת קדש, ויה"ר שנוכה לקבל מקדושת השבת יחד עם מעלת ימי ההגבלה וההכנה לחג נשגב זה.

יום הדין על תורה

הנה כתב השל"ה (מסכת שבועות) בענין יום הדין על התורה ביום זה **"וצריך להתעורר מאר בלב להתקדש ולהתקן מעשיו ולהיות מוכתר בכתר התורה, כי חיוס הקדוש הזה הוא יומא דינא, זו"ל תולעת יעקב (דף נ"ח): ודע כי כמו שבר"ה רצה הקב"ה להשגיח ולדרוש מעשי בני אדם, כי הוא יום הבריאה הראשונה ויחידוש עולם, וכמו שתיקנו לומר זה היום תחילת מעשיך...**

כן רצה ביום מתן תורתו שהוא מורה על חידוש העולם

ז. מים שהוחמו מערב יו"ט

ועיוני **ברי"ף** (שם) שכתב ע"פ הגאונים דההיא דאמרינן (שם לט:): לא ירוחץ אדם כל גופו בשבת בחמין שהוחמו מערב שבת, דוקא בשבת, אבל ביום טוב שרי לרוחץ כל גופו בחמין שהוחמו מערב יו"ט, דלאו דבר שחיבין עליו משום שבות ולא משום רשות ולא משום מצוה, אלא גזירה היא וכי גזרו בשבת אבל ביום טוב לא, ע"כ. וכן פסק **הסמ"ג** (לאוין עה כה ע"ד) וכן דעת **הרמב"ם** (פ"א ה"ט"ז).

אבל **התוס'** (שבת לט: ד"ה ובי"ה) כתבו דאף בחמין שהוחמו מערב יו"ט נמי אסור לרוחץ בהם כל גופו. וכן צדד **הר"ן** (שם) משום גזירה ערב יום טוב אטו יום טוב, ומי"מ סיים דכיון דמדרבנן בעלמא היא על דברי הגאונים ז"ל ראוי לסמוך, ע"כ. ו**האגור** (סי' תרט"ו) כתב בשם תשובת הרשב"א (ח"ד סי' י) לאסור.

ולמעשה דעת **השו"ע** (סי' תקיא סעי' ב) כהמקילין. ודעת **הרמ"א** (שם) כהמתמירים. וכתב **המ"ב** (סי' קי"ח) בשם **הא"ר** דעד כאן לא פליגי אלא לרוחץ כל גופו כאחד, אבל אבר אבר לכוי"ע שרי. [ואם מצטער יש להקל אף רחיצת כל גופו כאחד, כמבואר בחי' **הרע"א** (סי' שכו) דמצטער אע"פ שאינו חולי כל הגוף רשאי אפילו בשבת לרוחץ כל גופו במים שהוחמו בערב שבת. וכן פסק **בביאור הלכה** (רס"י שכו)].

ח. כשהמים הוחמו מאליהם

והנה ע"י **במ"א** (סי' שכו ס"ק ה, ו, ז) שנקט דמים אף שהוחמו בשבת בהיתר אסורים ברחיצה כדין מים שהוחמו בשבת באיסור. וכן **במ"ב** (סי' תקיא ס"ק יב) מוכח דמים שהוחמו בהיתר אסור לרוחץ בהם כל גופו.

אלא דהיכן שהוחמו ממילא ללא מעשה, מצינו **להתהל"ד** (סי' שכו אות א) שכתב שמים שנתחממו מחום הקיץ או מחום האוויר דמי לחמי טבריה דהתירו הרחיצה בהם, והגם דחמי טבריה בכלי אסור, אפשר לומר דדוקא במים שהתחממו ע"י האור חששו, אבל מים שהתחממו מחום הקיץ לא חששו דאיתי לאחלופי כיון שכל המימות כן, ע"כ. ומבואר דלדעתו מים שהוחמו ע"י החמה וכדו' דינם כחמי טבריה דמותר לרוחץ בהם כל גופו אפי' בשבת כמבואר **בשו"ע** (סי' שכו סעי' א). ו**הרע"א** (שם על המי"א ס"ק ז) כת' שכל מים שמתחממים בלא פעולה בשבת נחשבים כחמין שהוחמו מבעו"י, וע"כ למקילין לעיל מותר לרוחץ בהם כל הגוף ביו"ט.

מיהו **האג"מ** (או"ח ח"ד סי' עה אות א) יצא לחלוק מהא דתנן בסילון שעשו אנשי טבריה בדף ל"ח (ושם מירי שעשו הסילון של מים צוננים מער"ש). וכן פסק **החמיר באור לציון** (ח"ב פ"ה אות א וח"ג פכ"א אות א) לגבי מים שהוחמו ביו"ט ע"י דוד שמש או ע"י בוילר המחובר לשעון שבת, דחשיב שהוחמו בשבת.

אולם דעת **הגרשו"א זצ"ל** (ש"ש"כ פ"ד הגה יב) **כהרע"א** שכל מים שמתחממים בלא פעולה נחשבים כחמין שהוחמו מבעו"י, וכן הדין במים שנתחממו בדוד שמש. ולפי דבריו ביו"ט מותר לרוחץ, לדעת השו"ע כל גופו, ולדעת הרמ"א אבר אבר. ודעת **השבט הלוי** (ח"ד סי' לא, ועיי"ש ח"א סי' נח וח"ג סי' לג וסי' מז) דהמורה כהרע"א יש לו עמוד עולם לסמוך עליו. והאי ראייה שהביא האג"מ יש לדחות. [ואף בשבועות שחל במצוי"ש

דעת **בעל השבט הלוי** (לקט הלכות יו"ט מכתב בתחילת הספר עמ' כד) דחשיבי המים כהוחמו בערב יו"ט ואף משום הכנה דרבה אין לחוש כה"ג **ברמ"א** (ס"ס תקא ותקיד) כיון שהוי הכנה דממילא, אלא שהוסיף דלפי **המ"ב** (סי' תקא ס"ק לד) דס"ל שבמקום האפשר טוב ונכון להחמיר כדעת מיעוט הפוסקים דשייך הכנה דרבה כה"ג, ה"ה בני"ד דיש להקל רק כשיש צורך הרבה].

ולפי"ז יש מקום להקל לדעת השו"ע לרוחץ כל גופו במים שהוחמו ממילא, כגון מדוד שמש או ע"י שעון שבת. ולדעת הרמ"א בעינן אבר אבר. ומי"מ במקום צורך גדול כגון למעוברות וכדו' שזקוקות להתרחץ, לכאורה יש לסמוך על השו"ע לרוחץ כל גופו באופן זה, דהרי כבר מבואר לעיל דאף לחמם ביו"ט יש לצדד דשרי.

ט. כשנכנסים מים קרים לתוך הדוד

אלא דאכתי יש לדון בשימוש בדוד שמש, שהרי הדבר גורם שהמים הצוננים הנכנסים לדוד יתבשלו. והנה באופן שיש לו צורך המתיר חימום, כגון לצורך רחיצת ידיו וכדומה, ודאי שרי. אלא דבאופן שלא יצטרך למים אלו יש לדון לאסור, דהרי מצינו **באליה רבה** (סי' תקיד אות ו) דאע"פ שהביא במ"מ אגודה (ביצה פ"ב סי' לג) דאם ירוחץ שמן מהנר כדי לאכול מותר, דכיוון זה לצורך אוכל נפש הוא, מ"מ כתב דמכמה פוסקים לא משמע הכי. ועיין **בשער הציון** (שם אות טו) שהביא מפירושי הר"ח דמשמע ג"כ לאסור, ושאר

בצ"ע למעשה. ולפי"ז י"ל דלדעת המתמירים יש לאסור. [ועי' ש"כ בזה בס"ד בגליון קע"ו].

שו"ר דדעת **הגרשו"א זצ"ל** (שבות יצחק דיני דוד שמש פ"א אות א) דאף למקילין שם יש לצדד לאסור דשאני התם דלקיחת השמן עצמה היא פעולת הכיבוי, ומשום כך התירו לעשות מעשה זה שהרי הוא מעשה שנעשה לצורך אוכל נפש, משא"כ בדוד שמש שהוצאת המים גורמת לפעולה אחרת של כניסת מים אחרים ובישולם, ובישול זה אינו נצרך לו כלל וגרמא כזו אסורה כמבואר במ"ב (סי' תקיד ס"ק מו), ע"כ.

אלא דדעת **הגר"ש ואזנר זצ"ל** (מבית לוי ח"י"ד עמ' כד) להקל בזה, משום שבישול בדוד שמש נחשב בישול בתולדת חמה שאינו אסור אלא מדרבנן, והוא גם פס"ר אכפת ליה, ועוד די"ל דאין זה נחשב בישול בידיים אלא גרמא. ולפי דעתו יש להתיר אף ברחיצה שאינה שיה לכל נפש די"ל דהוי כמים שמתחממים ממילא.

ודעת **הגרשו"א זצ"ל** (שבות יצחק דיני דוד שמש פ"א אות א ומבסקי תורה יו"ט סי' מד) שיש להתיר בזה משום שהמים שנכנסים מתערבים במים הקיימים בדוד ונמצא משתמש גם בהם. אלא דלפי סברתו יש להקל רק כשמשתמש במים לדבר השווה לכל נפש כפניו, ידיו ורגליו, אלא די"ל דכיון שרוב המים הוחמו ממילא תו לא חשיב שהמים הוחמו ביו"ט. [ודעת **הגרנ"ק שליט"א** (חוט שני פ"ד ס"ק א עמ' סב) דאם לפני סוף החג יש אפשרות להשתמש במים שנכנסים לדוד ומתחממים, מותר להוציא ממנו מים, כשם שהותר ריבוי בשיעורו, אך שאין אפשרות להשתמש בכל המים שנכנסים ומתחממים, כגון שעומד סמוך לסוף היום, אסור להוציא מים מהדוד].

י. רחיצה במרחץ

אלא דיש לדעת דאף למתירין לעיל לרוחץ כל גופו במים שהוחמו מעיו"ט, דוקא חוץ למרחץ שרי כמי"ש **ברי"ן** (שם), אבל במרחץ אסור. וכן פסק **השו"ע** (סי' תקיא סעי' ב). [ועי' **בארחות חיים** (הל' יו"ט אות יד) שכת' שבמרחץ אסור אפי' פניו וידיו ורגליו בלבד. והביאו **הבי"י** (שם)]. ומי"מ כתב **באור לציון** (ח"ג פכ"א אות א) שחדר אמבטיה שבבית אינו בכלל איסור זה, כיון שאין שייך לגביו גזירת הבלנים.

- מסקנת דיינא -

העולה לדינא, א' מותר לחמם מים ביו"ט לרחיצת פניו ידיו ורגליו. אולם לצורך כל גופו אסור. ב' תינוק מותר לרוחץ בחמין שהוחמו ביום טוב בהיתר (ואף להרבות בשבילו לפני העמדת הקדרה על האש), וכ"ש בחמין שהוחמו מעיו"ט. אך תינוק שאין רגיל כ"כ אף בימי החול ברחיצת כל הגוף, יש להחמיר שלא לרוחץ כל גופו אף בחמין שהוחמו מעיו"ט, ולעת הצורך יש להקל. ג' מים שהוחמו בערב יום טוב, דעת השו"ע שמותר לרוחץ בהם כל גופו. אמנם דעת הרמ"א דלא שרי אלא אם כן רוחץ אבר אבר. ואם הוא מצטער שרי לרוחץ בהם כל גופו. וכמו כן בשעת הדחק (כגון למעוברות) יש להקל לרוחץ כל גופו אף לדעת הרמ"א. ד' מים שמתחממים בלא פעולה, כגון ע"י דוד שמש או שעון שבת, יש מקילים שדינם כהוחמו מערב יו"ט. [אך יש להיזהר מסחיטת השערות כמבואר במ"ב בסי' שכ"ו ס"ק כ"ד].

להשיג ולדרוש על מעשה העולם ולדון על פירות האילן

כדאי בר"ה טז. דבעצרת נידונון על פירות האילן, וכבר ביארנו כי הפירות הם הנשמות הפורחות מאילנו של הקב"ה, והעולם נידון ביום זה על התורה שנתנה בו **שבטל עעמם ממנה**. ויש להביא עוד מה שביארנו בזה בענין התחדשות קבלת התורה בכל שנה "ובמקום אחר פירש רש"י "אם שמעו תשמעו - שמעו בישן, תשמעו בחדש" (דברים יא)... והביאור בזה שצריך תמיד לעשות התחדשות, אע"ג דשנה שעברה כבר קיבלנו את התורה, תמיד צריך להוסיף בקבלה, והטעם כיון שבשנה הקודמת גם קבלנו רק כפי כוחותינו באותה שעה... כשעוברת שנה ואדם לומד תורה ומתעלה ומתגלים בו כוחות נוספים, ממילא לאותו אדם יש כבר מה לקבל על עצמו עוד מדרגות ביום מתן תורה". (שיח יצחק להגרי"י בורודיאסקי שליט"א, חגים וזמנים עמ' תיד).

והחכם עיניו בראשו לכלכל את מעשיו ביום גדול ונשגב זה, שהרי מצד אחד כבר נהוג כלל ישראל להיות ניעורים לבילי שבועות וכפי שהביא המ"ב סי' תצ"ד, ובשם האר"י הובא בשער הכוונות "ולא עוד, אלא שצריך האדם שלא ליטן בלילה הזאת כלל אפילו רגע אחד, ולהיות כל הלילה נעורים ועוסקים בתורה... ודע כי מי שלא יטן בלילה הזאת כלל אפילו רגע אחד ויחיה עוסק בתורה כל הלילה, ולא יפסיק בשיחה בטלה, מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה הזאת... ולא עוד אלא שחוראת חיי האדם בשנה הזאת תלויה בענין זה... ופשוט המנהג בישראל לעסוק בתורה כל ליל חג השבועות".

ומצד שני צריך להזהר שלא יצא שכרו בהפסדו, וכבר עמדו בזה בספרים, שצריך מאד להזהר שלא יתנמס בשעת תפילת שחרית, ומצד הסבא פשוט כן שהרי כל ענין הלימוד בלילה זה הוא מנהג, שענינו הכנה לקראת קבלת התורה שבבוקר, וזמן קבלת התורה היא בעת קריאת התורה בעשרת הדברות, (ובקבילות מסוימות נהגים לקרוא 'כתובה' לפני קריאת התורה), וכמו שכתוב בילקוט שמעוני (יתרו, רע"א) "בני, הוּו קורין את הפרשה הזאת בכל שנה ואני מעלה עליכם כאילו אתם עומדים לפני ה' ומקבלים את התורה".

וכמו כן עעם התפילה ביום זה, כמו שהובא בשם הגר"ח ברים (קונט' מרבה חיים) "היה מדגיח לציון שפסגת העבודה של חג השבועות הוא בשעת אמירת נשמת ועבורת אהבה רבה, וכל המרבה להאריך בה בהתעוררות ובעבודת ה' חג זה משובה, ולשאלת התלמידים ומה יעשו שהש"ן ממהר ואינו נותן זמן מספיק כדי להתפלל כדבריו, ענה ואמר וכי מי מכריח אתכם לרוץ עמו, יש להתבונן היטב שלא לעשות את העיקר טפל ואת הטפל עיקר ובפרט ביום קדוש כזה, והעיקר הוא כוונת ה' בתפילת החג ובעיקר במקומות שם מבקשים על התורה חק' עיקר חיותנו".

וכמו כן בעצם יום חג השבועות, מלבד מה שצריך לקיים מצות שמחת החג כדבעי, ולשמח ביום גדול זה שזכינו לקבל את התורה, יש לראות שיוכל להתמיד בלימוד התורה ביום זה, וכמו שכתב החיד"א (בספר שמחת הרגל) "כי אחר שינוח מעט ויסעוד סעודת הרגל הקדוש בשמחה, ימצא מקום ללמוד איזה שעות ביום, כי אם זכה להתקדש בלילה, גם ביום הנורא הזה אל ישלחנו ריקם מעסק התורה, כי יומא הוא דקגרים לדרוש ולתור בחכמה ולעסוק בתורה ה' תמימה אשר ברוב רחמינו נתנה לנו... ויומו כלילו לא ימיש מעשות פרי".

יעורנו ה' להגיע ליום גדול זה בהכנה הראויה, ולנצל כל רגע ורגע בימים קדושים אלו בין בשבת שלפני החג ובין בחג עצמו, הן בלימוד התורה, הן בעבודת התפילה והן בשמחת החג, ונוכה לקבל כל אחד את חלקו המיוחד לו בתורה, ובאופן שקבלת התורה תהיה התחלה לכל לימוד התורה של השנה הבעל"ט.

נערך ע"י מחבר קונטרס
"עבודת ספירת העומר וחג השבועות"
מסדרת עבודת המועדים